

Əlövsət BƏŞİRLİ

Sən həmişə tələsirdin: nəşriyyata, redaksiyalara, Yazıçılar Birliyinə. Natəvan klubunda keçirilən tədbirlərdə çıxış edərdin. Sənə söz verilməyəndə də sözünü deyərdin, axırda da yubilyara həsr etdiyin şeirini bədhətən özünəməxsus avazla... Səni ürəkdən alqışlayırdılar: sadə və səmimi olduğuna görə. Güzəl şair dostun Adil Cəmil necə də sərrast deyib:

*Məramındır xeyirxahlıq,
Yox qəlbində başqa niyyət.
Sən olmasan azaldı:
Şeirimizdə səmimiyyət!*

... Qonşu məktəblərdə oxuyurduq, Oqtay məndən dörd yaş böyük idi. O vaxt Salyan rayon mərkəzi kitabxanası ilə uşaq kitabxanası bir binada yerləşirdi. Mən yaşdırlarımla kiçik qonşu otaqdan boylanıb mərkəzi kitabxananın oxu zalına baxanda orada bizdən böyükləri - Əliağa Kürçaylı, Ağacavad Əlizadəni, Xəlil xaaiciyqəri -

bdə binq(Mr tutmaoba, xoşsifövsoğboydən)0861

bunyan c otıyib:bunda kbyət.Döyüb qarımızı fət
Başımız üstündən tufan da keçib.

Maddi-mənəvi sıxıntılar, ehtiyac onu sındıra bilmədi, söylə oxudu, o vaxt respublikada məşhur olan Azərbaycan Sənaye İnstitutunun (indiki Neft Akademiyası) geoloji kəşfiyyat fakültəsini fərqlənmə diplomu ilə bitirdi, dissertasiya müdafiə edib geologiya-mineralogiya elmləri namizədi alimlik dərəcəsinə layiq görüldü. Uzun illər Azərbaycan Dövlət Pedaqoji Universitetində coğrafiya fənnini tədris etdi. Və heç vaxt qələmi əlindən düşmədi, "Geoloq-mineroloq, müəllimlik mənim peşəm, şairlik isə taleyimdir", - dedi.

Geoloq kimi doğma Azərbaycanı qarış-qarış gözdü, Böyük və Kiçik Qafqaza təşkil olunan axtarış-ekspedisiyalarında iştirak etdi. Kəşfiyyat səfərlərinə xüsusi önəm verən Oqtay ərazisi Yer kürəsinin altıda bir hissəsini əhatə edən keçmiş Sovet İttifaqının uçqarlarına gedib çıxdı. Sakit okeanı, "Antipodlar adası"nı, Kola körfəzindən tutmuş Kamçatkayadək böyük bir ərazini geoloq kimi gəzib dolaşdı. "Geologiyanın əsasları" adlı iki hissəli dərsliyin müəlliflərindən biri oldu, mətbuatda elmi-kütləvi məqalələrlə çıxış etdi. Elmi fəaliyyəti Oqtay Rzanın poeziya aləmini zənginləşdirdi. Ədəbiyyatşünas həmkarları onun şeirlərinin böyük bir qismini "ölkəmizin poetik coğrafiyası" adlandırdılar. Bu qeyri-adi, heyrətamiz poeziya çələngində "Geoloq marşı"ndan başlamış "Gördüm səni uzaqlarda, Azərbaycan!" silsilə şeirləri yer aldı.

*Yola salucaqsan min qərinəni
Qəm-kədər qismətin olmasın, Vətən!
Təbiət füsunkar yaradıb səni,
Bircə çiçəyin də solmasın, Vətən! -*

ÈÈÈÍ Í ß ÒÀÇ ÞÒÄÖ, Î ÃÒÀÉ ĐÇÀ!..

qənimətgünəqlərə poetik ruh, bədii rəsət və rərək oxuculara çox orijinal, bənzərsiz poeziya nümunələri bəxş edib:

diqqət mərkəzində olar".

Onu yaxından tanıyanların sözləri Oqtay Rzanın ədəbi mühitdə bir şəxsiyyət, bir şair, bir pedaqoq olmaqla yerini müəyyənləşdirir. Eyi zamanda, o, sözün əsl mənasında xalqına, Vətəninə, doğulduğu torpağa qəlbən vurğun insandır.

*Yurdum Odlar diyarıdır,
Bu torpağı n balasıyam.
İlhamımı ömür boyu
Vətənimdən alasıyam, -*

deyən şairin "Doğmalığ" şeiri bu baxımdan xüsusilə diqqət çəkir:

*El yaşadır kəlamını Qorqudun,
Ney tütəyin sirdaşıdır, tar udun.
Doymaq olmur havasından bu yurdun
Yağışında, çiçəyində - doğmalığ!
Hər daşında, kəsəyində - doğmalığ!*

Mənə və Oqtay Rzaya eynilə doğma olan yerlərə yolum düşəndə elə bil onun səsinə eşidirəm:

*Fəsilər arxada, fəsilər öndə,
Yaş məhək daşdır insan ömrünün;
Bizim Qalalı da, sizin Cəngən də
Ağrı-acısını dadıb sərt günün.*

Salyanda müqtədir şairimiz Əliağa Kürçaylının adını daşıyan küçədə Oqtay Rzanın qürurla gözdüyünü, özünəməxsus avazla pıçıldadığı misraları xatırlayıram:

*Bir ucun söykənir Kür sahilinə,
Kimin nəfəsidir bu həzrin külək?
Kürçaylı küçəsi, əzizsən mənə
Kürçaylı şeirinin son misrasıtək!*

Ədəbiyyatımıza solmaz poeziya çələngləri bəxş etmiş Əliağa Kürçaylı, Xəlil Rza Ulutürk, Ağacavad Əlizadənin işıqlı xatirələrini əziz tutan, gözəl ənənələrini yaşadan Oqtay Rzanın şeirimizdə öz ünvanı var. Zamanın və Məkanın fəvqündə duran bu ünvan şeirsevərlərin, oxucuların qəlbindədir. Ürəklərdə ucalan heykəlləri uçurmaq mümkün olmadığı kimi ünvanları da silmək mümkün deyil. Nə qədər şeirimiz, sənətsevərlərimiz, qədirbilən oxucularımız var, bu ünvan olacaq və sahibinin adını yaşadacaq.

Unudulmaz şair dostum, ömrü boyu qəlbi poeziya ilə döyünən, Şeiriyyət, Şəxsiyyət, Səmimiyyət rəmzi olan İnsana həsr etdiyim yazımı görkəmli yazıçı-publisist Aqil Abbasın ürək yangısı ilə söylədiyi sözlərlə bitirirəm: "Kaş ki, insanlar Oqtay Rza kimi yaşayıb, Oqtay Rza kimi öləydi". Ömründə bir adamın toyuğuna daş atmamışdı, bir adamın xətrinə dəyməmişdi. Uşaqla uşaq idi, böyüklə böyük. Əlli il ali məktəbdə dərs dedi, bir tələbə ondan incik düşmədi. Tələbələrən ən sevimli müəllimi idi. Geologiyanı da şeirlə deyirdi. Rüşvət nədi, bilmədi. Yalan nədi, bilmədi. Heç bir günaha da batmadı".

*Öz-özünə yaranmayıb
Ürəyimin hərərəti.
Güvəndiyim, inandığım
Ulu qüvvə ədalətdir.*

*Amalına çevirmişəm
Əzəl gündən həqiqəti,
Çünki düzlük bizim müdrik
Babalardan əmanətdir.*

Oqtay Rzanın elmi fəaliyyətinə, bədii yaradıcılığına həsr olunan kitabda ədəbiyyatşünas-tənqidçilərin, elm-sənət adamlarının və şairin qələm dostlarının ürək sözləri yer alıb. Milli Elmlər Akademiyasının müxbir üzvü, professor Ramiz Qurbanov yazır: "Oqtay Rzanın "İşıq sürət ilə uçası olsam" şeiri elmlə poeziyanın vəhdətinə ən səciyyəvi misaldır:

*Şan-şöhrət qucmaram, dövlət qucmaram,
Qaçmaram meydana, mübarizədən;
İşıq sürətilə hələ uçmaram -
Bir az lazımsa bu dövrəyə mən".*